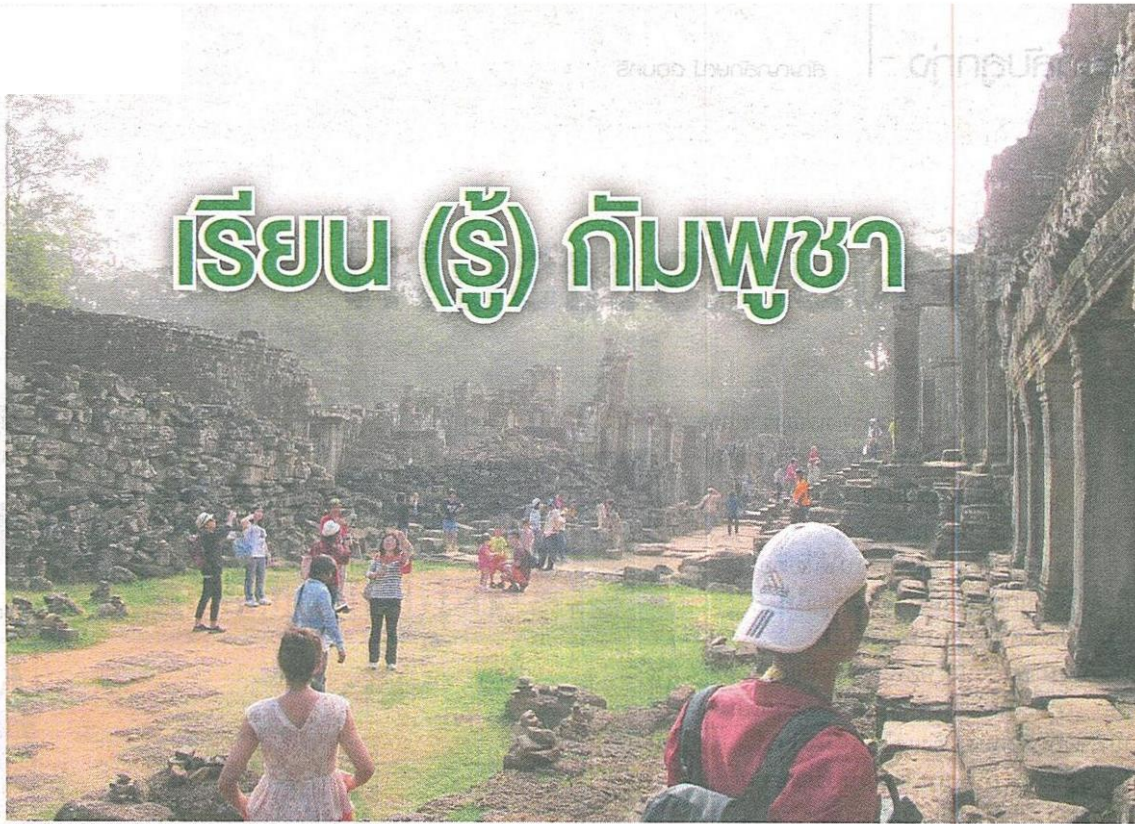

รายงานพิเศษ

สุภาลี โพธิ์พยัคฆ์ : เรื่อง / สนิท วัฒนมน : ภาพ

เรียน (รู้) กัมพูชา

เมืองเสียมเรียม หรือเสียมราฐ จังหวัดหนึ่งของประเทศกัมพูชา ที่มีคนไทยไปเยือนมากที่สุด เพราะที่นี่เป็นที่ตั้งของ นครวัด-นครธม สิ่งมหัศจรรย์ของโลกที่ตั้งอยู่ติดกับประเทศไทยมากที่สุด ระยะทางหากเดินทางจากอำเภอเกาะช้าง จังหวัดสุรินทร์ ห่างกันแค่ 180 กิโลเมตรเท่านั้น ทำให้วันหยุดที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวไทยไปเยือนไม่ต่ำกว่าหมื่นคน เรียกว่าไปทีไหนร้านอาหารไหน ก็เจอแต่คนไทย แถมบางคนเจอเพื่อนจังหวัดเดียวกันอีกต่างหาก

ฉันมีโอกาสไปเยือนจังหวัดแห่งนี้เป็นครั้งที่สองครั้งแรกไปเมื่อ 15 ปีก่อน ไปครั้งนี้แม้จะห่างกันถึง 15 ปี แต่มนต์เสน่ห์ของเมืองนี้ก็ไม่เคยลดเลือน แถมไปกับทีมพี่น้องนักเขียนอีสานและผู้สนใจในศิลปวัฒนธรรมยิ่งทำให้การเดินทางมีสีสัน และได้ความรู้เต็มเปี่ยมเพราะวิทยากรของเราในครั้งนี้คือ ผศ.ดร.บัญญัติ สาลี อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ที่ได้ชื่อว่า เชี่ยวชาญประเทศไทยที่หาตัวจับยากอีกคนหนึ่ง

ทีมนักเขียนอีสานที่ร่วมเดินทางไปครั้งนี้ มีพี่ใหญ่อย่าง สมคิด สิงสง และ วิวัฒน์ โรจนนารรณ อดีตประธานสโมสรนักเขียนภาคอีสานยุคก่อตั้ง, วีระ สุดสังข์ นักเขียนชื่อดังที่รอบรู้เรื่องชาติพันธุ์, ขนิษฐา โอบอ้อม หรือ ฟ้าใส เมียสุวิทย์ ที่ไม่เคยพลาดกับการเรียนรู้เพื่อนบ้าน นอกจากนั้นก็มีครู อาจารย์ ที่สนใจเรื่องราวของเขมร

โดยเฉพาะ ดร.หอมหวล บัระภา จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมเดินทางด้วย และยังมี จารย์ตรีัย ไชรหัสรัก, เทพวรรณ เตียมโรสง, ขวัญชิต โพธิ์กระสังข์, แก้วแก่นหล้า สารคาม และคนอื่นๆ อีกกว่า 30 คน

การเดินทางของพวกเรา เน้นการเรียนรู้เพื่อนบ้านอย่างจริงจัง ไม่เน้นช้อปปิ้ง ไม่เน้นทัวร์ชะโงก ทำให้สิ่งที่เราได้รับค่อนข้างเต็มอิ่ม เรียกว่าขึ้นรถบรรยาย ลงรถก็บรรยาย จนวิทยากรอย่าง ผศ.ดร.บัญญัติ สาลี แทบจะไม่มีเวลาพัก ทั้งการเรียนรู้ชีวิตชาวประมง เรียนรู้เรื่องปราสาทราชวัง เรียนรู้เรื่องวัดวาอาราม ที่เป็นเสน่ห์ของเมืองนี้

นอกจากนั้น สิ่งที่เราได้รับอีกอย่างคือ การได้ร่วมแลกเปลี่ยนพูดคุยกับ อาจารย์ชด เขียง รองผู้อำนวยการวิทยาลัยครูเสียมราฐ ที่เป็นครูสอนด้านวรรณกรรมโดยตรง ที่ได้มาพูดคุยบอกเล่าเรื่องราวการอ่าน การเขียนในประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะเมืองเสียมราฐที่เขาใช้ชีวิตอยู่

คืนนั้นพี่น้องนักเขียนอีสานได้ร่วมพูดคุยพร้อมบรรยายกาศสบายๆ พวกเราเองก็ยังคงคำถามไม่ยังเป็นคำถามในฐานะที่คนเขียนหนังสืออยากรู้ และคนสอนหนังสืออยากถาม

“นักเขียนมี แต่ไม่มีพื้นที่ในการพิมพ์หนังสือ นักเขียนที่นั่นผลงานที่เขียนไม่มีการจัดลิขสิทธิ์ ใครจะเอาไปใช้ก็ได้ ทุกวันนี้นักอ่านหนังสือน้อยลง เพราะไม่มีเวลาอ่าน เอาเวลาไปทำอย่างอื่นหมด โดยเฉพาะการเข้าสู่สื่อต่างๆ ทั้งโซเชียลมีเดีย วิทยุ โทรทัศน์ (คงเหมือนกับประเทศไทยมัง)”

“การเขียนวิจารณ์รัฐบาลนั้น นักเขียนเขียนได้ แต่ไม่ค่อยมีใครกล้าเขียน เพราะถ้าเขียนก็ถูกมองเป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ทำให้ไม่มีใครอยากมีปัญหากว่าใคร แม้แต่ในเฟซบุ๊กหากเขียนวิจารณ์นักการเมืองใหญ่ๆ ก็จะถูกจับกุมเหมือนกัน ทำให้หลายคนกลัว”

“คนที่กัมพูชาเรียนกันเหมือนประเทศไทย แต่ไม่เรียนหนักทั้งวัน เรียนตอนเช้า ตอนบ่ายจะว่าง และไปช่วยพ่อ-แม่ทำงาน โดย ป.1-ม.6 เรียนฟรี รัฐบาลออกเงินให้ แต่ไม่ค่อยมีใครเรียนต่อเท่าไร เอาเวลาไปทำมาหากินมากกว่า เพราะที่นั่นยังยากจนอยู่ ส่วนคนกัมพูชาที่พูดไทยเก่งๆ คือคนที่บวชเป็นพระแล้วไปเรียนภาษาไทยที่ประเทศไทย กลับมาจะมีงานทำดี โดยเฉพาะการเป็นไกด์ เพราะนักท่องเที่ยวไทยมากกัมพูชาเยอะมาก เงินเดือนค่าตอบแทนไกด์มากกว่าเงินเดือนครูเสียอีก เงินเดือนครูที่นั่นเดือนละ 5,000 บาท ถ้าระดับผู้บริหารประมาณ 9,000 บาท แต่เงินเดือนไกด์ได้เยอะกว่าได้เป็นหมื่น แถมมีค่าทิปจากนักท่องเที่ยวอีกต่างหาก ทำให้อาชีพไกด์เป็นอาชีพที่คนกัมพูชานิยมมาก ประกอบกับช่วงนี้มีนักท่องเที่ยวจากอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ทั้ง เกาหลี ญี่ปุ่น ทำให้ไกด์ต้องไปฝึกภาษาเหล่านี้เพิ่ม”

คำบอกเล่าของ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยครูเสียมราฐ ที่เล่าถึงการเรียนการสอนในประเทศของเขา ทำให้เรารู้จักเขามากขึ้น แม้ยังไม่ครบทุกซอกทุกมุมก็ตาม

ในขณะที่เดียวกัน ในการเดินทางของเราครั้งนี้ มีนักศึกษาที่ได้ทุนจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) อย่าง **นิรุฎภัทร อะทอยรัมย์** หรือน้องนัท ชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไปเรียนรู้ภาษากัมพูชาเป็นเวลา 4 เดือน ร่วมไปด้วย โดยหากเธอเรียนสำเร็จและฝึกสอนแล้วเสร็จ เธอก็จะได้รับการบรรจุเป็นครูและเป็นครูสอนภาษาประเทศเพื่อนบ้านอย่างกัมพูชาทันที

น้องนัทเล่าสาเหตุที่เธอเลือกเรียนภาษาเขมร

หรือกัมพูชาว่า อยากเป็นไกด์ และอยากจะทำเรื่องของเพื่อนบ้านอย่างกัมพูชา และโอกาสที่เธอได้มาเรียนรู้ที่กัมพูชาเนื่อง ทำให้เธอพูดได้คล่อง เหมือนเจ้าของภาษา เดินไปไหนมาไหน หากไม่พูดภาษาไทย คนไม่รู้เลยว่า

เธอเป็นคนชาติอื่น เพราะภาษา สำเนียงที่เธอพูดนั้น เหมือนชาวกัมพูชาทุกกระเบียดนิ้ว

0 0 0

การมาเรียนรู้กัมพูชาครั้งนี้ กลุ่มเราได้มีโอกาสไปปราสาทนครวัด นครธม ในวันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีนักท่องเที่ยวเรือนแสนต่อวันไปเยือน สถานที่ที่เคยศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่เคารพยำเกรง แต่ทุกวันนี้คนที่ไปเยือนไม่ได้สำนึก หรือสนใจประวัติความเป็นมามากนัก แต่ไปเยือนเพราะอยากจะไปพินิจ ไปให้ได้ ไปให้ถึงเท่านั้น

ทำให้ภาพปราสาทและมหานครที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีตในนาม ‘ยโสธรปุระ’ แห่งนี้ หมนแคระ ซ่อนตัวอยู่ในดงยางนากลางทุ่งเมืองเสียมราฐอย่างเงียบเชียบขาดไร้ซึ่งความน่าเคารพยำเกรง ขาดไร้ซึ่งอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ เพราะยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ความยิ่งใหญ่แม้จะยังคงอยู่ แต่ความศรัทธามันหายไป

วันนี้เราได้เรียนรู้เรื่องกัมพูชา ผ่านผู้คน ผ่านบ้านเรือน ผ่านปราสาท ราชวัง เพื่อนำเอาสิ่งที่ได้รับนั้นกลับมาปรับใช้กับชีวิตของตนเอง

วันที่เราไป คนเขมรเกือบตลอดทั้งเส้นทางพูดภาษาไทยได้ แม้ไม่ชัดมาก แต่ก็สื่อสารรู้เรื่อง

ในขณะที่คนไทยอย่างเราไป ภาษาเขมรไม่กระดิก แถมไม่รู้เรื่องอะไรของเขาเลยสักนิด

อีกไม่กี่วันจะเปิดรับประเทศไทย ให้เพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศในอาเซียนมาเยือนแล้ว

คงต้องกลับมาถามตัวเองแล้วว่า “รู้เขา เหมือนที่เขารู้เราหรือยัง?” ■